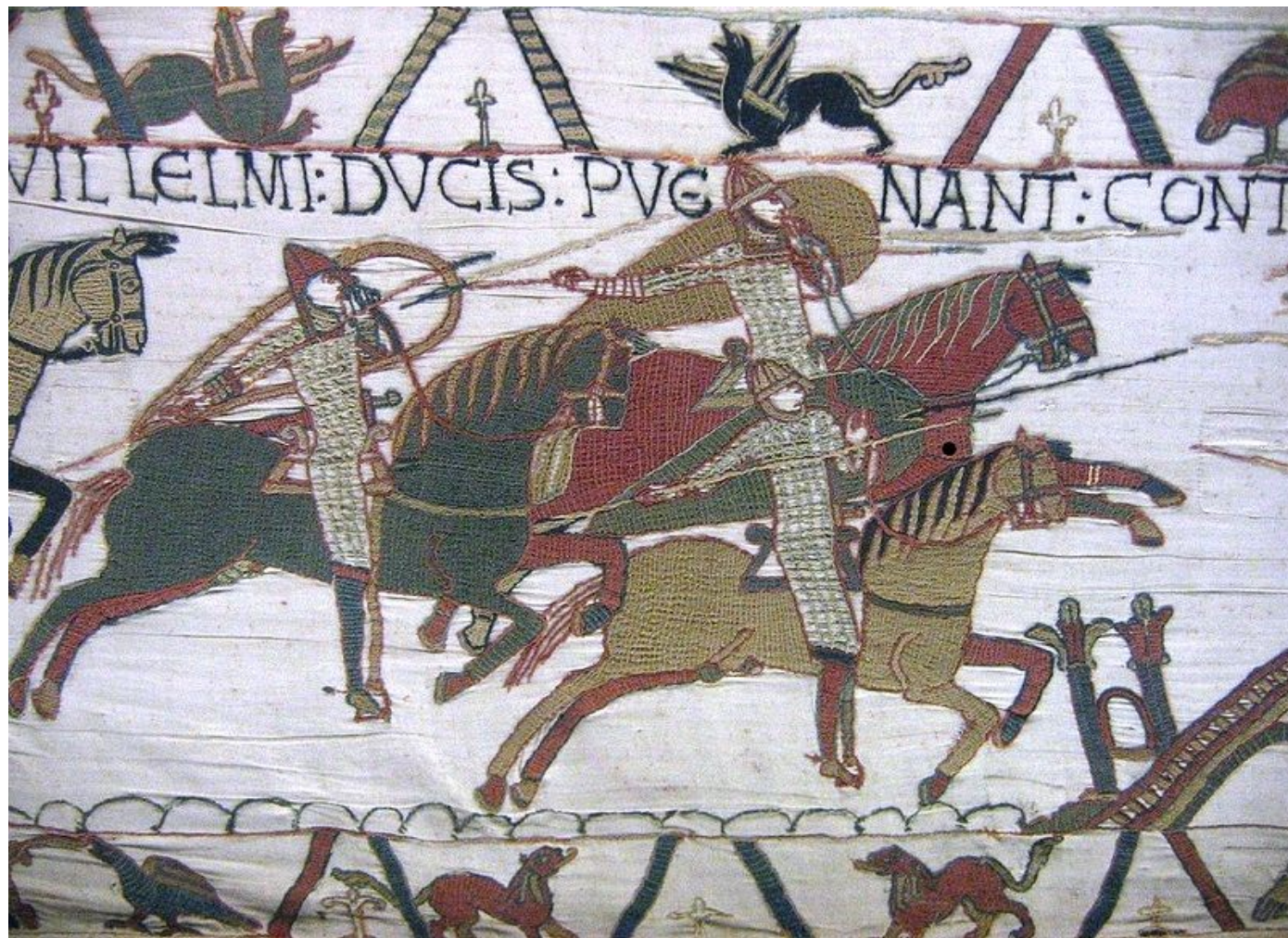

Téma 3.:

- **Rytířská epika**

- Nikoli ve starých “literárních” jazycích
- Samozřejmě součást života předfeudálního a feudálního válečníka
- Většina dějin evropských národních literatur (které mají gesta) s ní začíná výklad
(my začali lyrikou > khardži)

Tapiserie z Bayeux (vyr. 1066-1082)

Co se stalo?

- Latinská vzdělanost (Homér, Argonautica, Vergilius, tato tradice pokračuje dále až do 19. století !)
- A zároveň orální tradice válečných kmenů (Keltů, Germánů, Slovanů – v případě ruské a srbské hrdinské epopeje, z této poslední máme velmi pozdní skladby)
  - My z ní studujeme zápisy kleriků?/žakéřů?
    - > složitá analýza díla

Chanson de Roland

Carles li reis, nostre emper[er]e magnes
Set anz tuz pleins ad estet en Espagne:
Tresqu'en la mer cunquist la tere altaigne.
N'i ad castel ki devant lui remaigne;
Mur ne citet n'i est remes a fraindre,
Fors Sarraguce, ki est en une muntaigne.
Li reis Marsilie la tient, ki Deu nen aimet;
Mahumet sert e Apollin recleimet:
Nes poet garder que mals ne l'i ataignet. aoi.

Cantar de Mio Cid

De los sos ojos tan fuertementre llorando
tornava la cabeça e estávalos catando,
vio puertas abiertas e uços sin cañados,
alcándaras vazías, sin pieles e sin mantos
e sin falcones e sin adtores mudados.

Sospiró mio Çid, ca mucho avié grandes cuidados,
fabló mio Çid bien e tan mesurado,

-Grado a ti, Señor, Padre que estás en alto,
esto me an buelto mios enemigos malos.-

proč?

- Hrdinské zpěvy jako ozvěna společenské struktury z 10. století
  - Lenní pán – vazal a vztah mezi nimi založený na VĚRNOSTI (nástroj jistoty a práva)
- Zárodek ale samozřejmě starší > v podstatě barbarsky válečnický
  - Zpěvy mísí děje a situace z tradice s pohledy a interpretacemi své doby (např. v Rolandovi obřad pasování na rytíře, což v době Karla Velikého, 8.-9.st., nemyslitelné)

kde?

- Po celé Evropě
  - Všude válečnická a později feudální struktura společnosti
  - Vzniká pro válečníky jako posluchače, ale později se patrně stává i žánrem pro všechny
    - To je nejlépe patrné u pozdějších forem (viz second life), které (např. jako libros de caballerías jsou tehdejším literárním brakem, jako dnes edice militarie)

oblasti

- Anglosaský
  - Beowulf (zapsán 1000, složen 7.-9. stol)
- Germánsko-německé cykly:
  - Ostrogótský (o Theodorichovi)
  - Franko-burgundský (Nibelungenlied)
- Karlovsko-francouzský
  - Roland a asi 80 dalších
  - Přejde I do Itálie (franko-benátský)
- Kastilský

Vznik žánru obecně

- Potřeba vzpomínat na hrdinské činy, vychvalovat statečnost (a jiné ctnosti) a dávat je za příklad jiným
  - A také teorie, že nahrazují či popularizují dobovou historiografii (kroniky)
  - Inspirace v žánru legend svatých?
- Hypotézy: při hostinách, před bitvami
  - Toto poslední výslovně doloženo > o Rolandovi žakéři zpívali v táboře vojáků Viléma Dobybatele u Hastingsu 1066

chronologie

- Velmi obtížná
  - Většinou jen pozdní zápisy dříve složených a přednášených zpěvů
  - Problém datace těchto zápisů, stejně jako původních skladeb
  - A problém “nacionálních” vášní ohledně prvenství
- Výslovné popř. implicitní zprávy
  - Např. Ta o přednesu Rolanda u Hastingsu
> tedy rok 1066

chronologie

- Francouzská

- Se víceméně datuje do druhé poloviny 11. stol. (Roland)

- Kastilská

- Velice nejistě do roku 1207 (Smith) podle data v závěru eposu Cid (Men. Pidal 1140 a původně 1105)
- Závody o starší datum jsou nesmyslné
  - Všechny válečné civilizace asi znaly zpěvy o hrdinech a jistě je zpívaly odněpaměti

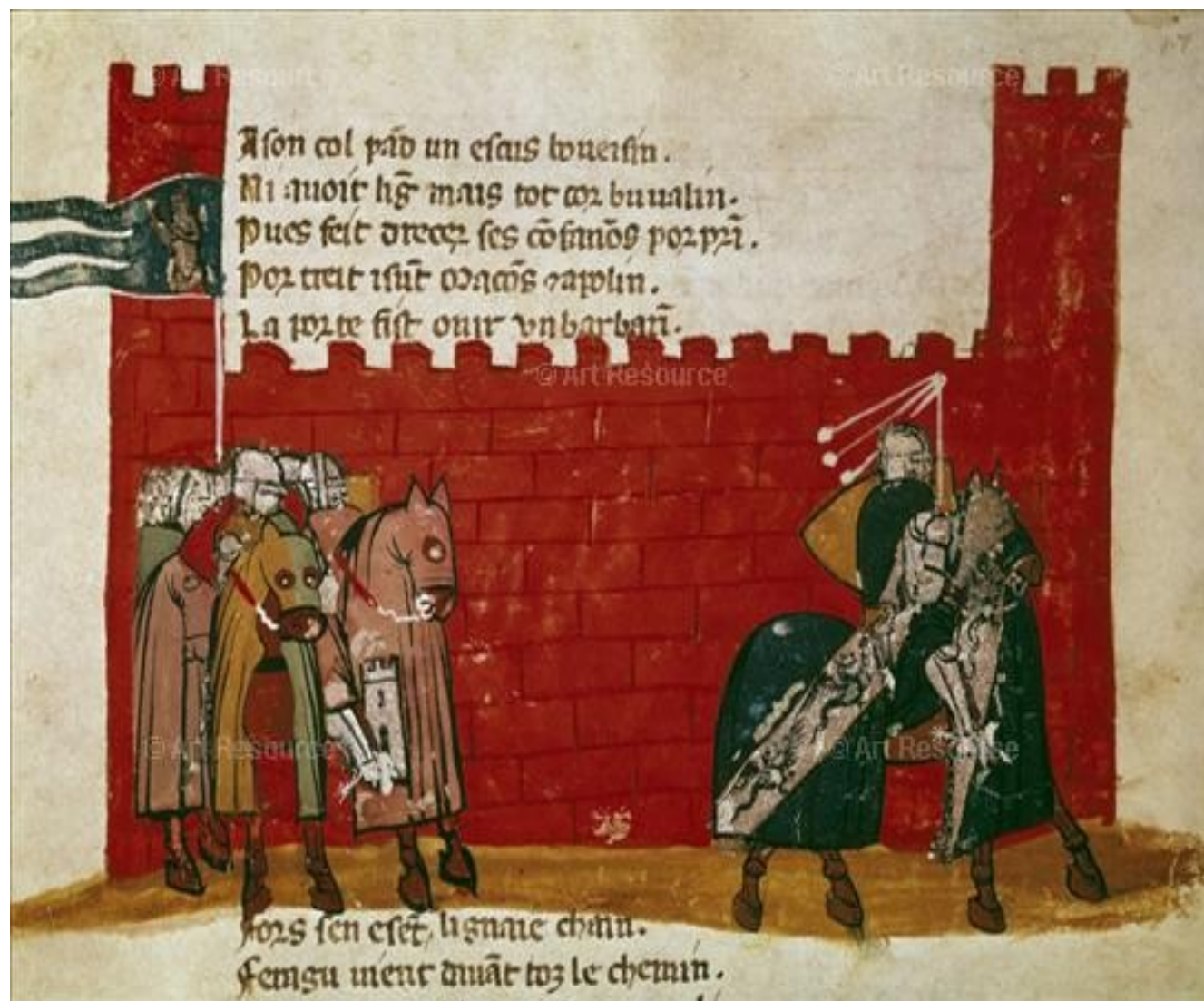

second life

- Španělsko
  - Libros de caballerías, jejichž parodií a zároveň završením je Cervantesův *Quijote*
- Severní Itálie
  - Pozdní >> kuriozní gestes v jazyce mísícím francouzštinu s italianismy
- (ve Francii)
  - Nikoli karlovske gestures ale > bretonska látka
  - později z veršů převáděna do prózy)

Spojovací článek

- v Itálii ranná gesta nebyla
  - Ale na severu (v oblasti jazykově GALOROMÁNSKÉ! Vyjma např. genátštiny) jakési samostatné, kreativní pokračování karlovske látky
  - Společná italština zatím neexistuje, vzorem jazyka poezie je okcitánština, jazyka vyprávění/epiky/prózy francouzština
- *L'entrée d'Espagne* (okolo 1320)
  - Roland uražen Karlem odjíždí z boje do Orientu mezi muslimy, zažívá dobrodružství a mj. se zamiluje (novinka!)

*Rolant s'atorne, qi proueche salue.
La riche broine avoit el dos vestue,
ne doute armes une branche foilue;
e straint les renges de l'espee esmolue.
La file ou roi i est devant venue,
l'eume i alache, durement s'en argüe:
anch teil sargient ne fu por hom veüe;
angle resamble qi desande de nue.
Vis oit bien fait e gardeüre agüe,
la char oit blanche come nif desendue,
color vermoil come graine vendue,*

(ed. A. Thomas, Paris, 1913, vv. 12523-12564)

franco-veneta

- *Prise de Pampelune*
  - Pokračuje po Entrée
- *Guerra d'Attila* (2. pol. 14. st.)
  - Autor znám, nedokončil
  - Na oslavu rodu Este (jako Orlandi)
  - Spojuje karlovskou látku s bretaňskou
  - Společně s pozdějším eposem *Morgante* od Pulciho > předstupněm zcela nového světa eposů *Orlando innamorato* a *Furioso* (konec 15. a 16.stol.) > jim věnovaná jiná přednáška

Prameny

- ČERNÝ, Václav, *Soustavný přehled obecných dějin literatury naší vzdělanosti*, sv. I, H&H, Jinočany, 1996.
- POIRON, Daniel, *Précis de littérature française du Moyen Age*, PUF, 1983.
- SMITH, Colin (ed.), *Poema de Mio Cid*, Cátedra, 1994 (1972).
- CECCHI – SAPEGNO, *Storia della Letteratura Italiana*, sv. II, autor A. Roncaglia, Garzanti, 1970 (1965), s. 725-755.

*Ústav romanistiky
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích*

kurz: Přehled vývoje románských literatur

rok: 2011/2012

přednáší: Josef Prokop

<http://uro.ff.jcu.cz>